

Mentan — fjölmiðlar og Norðurlond

Nei til kapping og elitumentan

— har sponsorar og vinnulívið skulu »bjarga« mentanarlívinum sigur formaðurin í Ráðgevandi nevdini fyri almennum mentanarligum virkseimi í Norðanlondum, Reidun Berg

Summarið nærkast — og er hetta eisini tann tíðin, tá ið fremmandafólk leita til oyggjar okkara at forvitnast um fólk, mentan og náttúru. Júst í hesum døgum vitja ikki færri enn 80 umboð fyri øll hini norðanlondini iroknað Áland, Sámaland og Grønland. Hetta eru limir í tí norðurlenska felagsskapinum fyri áhugaleikarar.

Fundir vera alla vikuna og er tað m.a. stöðuna hjá fjölmiðlunum í dagsins samfelag og í samfelagnum í morgin, sum tey skulu viðgera.

Tað er bert vika síðani, at ein onnur sendinevnd vitjaði í Føroyum í nokurlunda somu orindum. Tað var RKK-nevndin undir Norðurlanda Ráðnum, sum stendur fyri:

Ráðgevandi nevdin fyri almennum mentanarligum virkseimi í Norðanlondum.

Formaður í nevdini er norska kvinnan Reidun Berg. Tíðindablaðið Sösiálarín nýtti høvi til at tosa við hana um spurningar, sum snúgvá seg um mentan og fjölmiðlar.

Samstarv stóran týðning

Reidun Berg heldur, at norðurlanda samstarv hevur ómetaliga nógv at siga fyri okkum øll, sum kalla okkum norðurlendingar ella skandinavar.

— Hóast vit í dag kunnu siga, at tað er eitt norðurlanda samstarv, so er tað merkt av ymsum forðingum. Eitt nú á tí búskaparliga og tí verjupolitiska økinum.

— Sjálv haldi eg, sigur Reidun Berg viðari, at tað einasta óki, har vit í dag veruliga hava eitt norðurlandskt samarbeiði — er á mentanarumráðinum — og eg haldi, at hetta samstarv mennist í hvørjum.

Reidun Berg heldur fyri, at hóast vit í Norðanlondum eru so líka á so

»Vit kunnu ikki forða ella steðga teimum teknologisku framstígumum. Vit mugu góðtaka tey og læra okkum at liva við teimum. Eg haldi ikki vit bara skulu siggja nakað negativt í teimum. Vit mugu brúka tey til nakað positivt — til at stimbra og varðveita okkara egnu mentan«.

Reidun Berg
april 1985

nógvm økjum, so eru vit kortini so ólíka á øðrum økjum, at vit hava nógv at læra av hvørjum øðrum.

Stór ábyrgd

Nú verður tað oftani sagt, at fundir og nevndararbeiði í samband við Norðurlanda Ráðið eru bert tótt orð og døgurðamatur uttan nakað veruligt innihald og uttan útslit.

Hetta er Reidun Berg ikki samd í. Tí, hon heldur, at nógv er at gera, og so er tað upp til tær einstøku nevdinar og fundirnar, um nakað skal koma burtur úr.

— Nevndin, eg siti sum formaður í, verður vald av mentanarmálaráðharrum í teimum einstøku Norðanlondum, og harafturat velur Norðurlanda felagið eitt umboð. Íalt eru vit 11 umboð í nevdini. Vit skulu so vera ráðgevandi hjá ráðharrum og koma við úttalilum um ymsar mentanarligar spurningar. Mentanarókið er ómetaliga stórt, og vit hava tí eina stóra ábyrgd. Vit hava vissuliga eina uppgávu og vilja tað fegin eisini. Spurningurin er so, um nakað av tí vit siga, verður tikið til eftirtektar, leggur Reidun Berg afturat.

Fyrsti fundurin í Føroyum

Hetta er so fyrstu ferð, at nevdin heldur ein av

fundum sínum í Føroyum. Á fundinum tosaðu tey m.a. um, hvussuleiðis vit fáa Grønland við inn í tað norðurlenska samstarvið á mentanarøkinum.

Men høvdusevnið var ávirkanin frá fjölmiðlunum uttanifr — og hvussu vit frægast varðveita okkara norðurlandsku mentan.

— Vit tosaðu um innihaldið í fjölmiðlunum, ávirkanina frá fylgisveinum og hvat vit kunnu gera fyri at verja mentan okkara imóti øllum tí fremmanda.

Reidun Berg er ikki ein av teimum, sum heldur, at vit við hond og fót eiga at forða og steðga teimum teknologisku framstígumum innan eitt nú sjónvarpsfjölmiðilin.

— Vit eiga harafturimóti at góðtaka hesa gongd. Vit mugu læra okkum at liva við hesum útviklinginum, men tann besti hátturin í so máta er, at vit sjálvi skapa nakað, ið er okkara egna og snýr seg um okkara egna umhvori.

Eitt nú eiga vit at gera fleiri norðurlandskar sjónvarpsendingar. Tær skulu vera dygdargóðar, soleiðis at vit hava nakað, sum kann víga upp imóti øllum tí, sum kemur inn á okkum uttanifr.

Sjálvi gera video

Reidun Berg nemir eisini við videoframleiðsluna og heldur fyri, at nú fleiri og

fleiri heim fáa sær egið video, er tað avgerandi neyðugt, at vit í Norðanlondum, eisini her hava okkurt at seta upp imóti tí fremmanda, nevniliga at vit gera okkara egnu dygdargóðu videosendingar.

— Hvi ikki stovna ein norðurlandskan grunn, sum kann stuðla dygdargóðari videoframleiðslu, spyr Reidun Berg og visir á, at fyri at rökka á mál, so er neyðugt við figgjan, tí tað skulu bæði fólk og útgerð til at gera góðar videosendingar.

— Tú gongur sostatt inn fyri, at vit her í Norðanlondum skulu geva øllum teimum útlendsku sjónvarpsstöðum innivist í stovum okkara?

— Tað er ikki ein spurningur um at vera fyri ella imóti. Tí hesin útviklingurin kemur. Vit mugu góðtaka hann.

Vit eiga heldur ikki at spyrja, hvat hesin tekniski útviklingurin ger við okkum, men vit eiga at spyrja, hvussu vit kunnu fáa nyttu av honum.

Reidun Berg sigur viðari:

— Vit mugu tosa um innihaldið í tí vit skulu siggja. Tað, sum hevur verið trupulleikin og er tað framvegis, er, at teknologiski útviklingurin er gingin so skjótt, at vit hava als ikki klárað at fylgt við.

Demokrati — herróp!

Vit spurdu eisini Reidun Berg, hvat hon heldur um spurningin: demokrati í fjölmiðlunum — sjónvarpi og útvarpi!

Til tað sigur hon: — Eg haldi, at hetta tosið um demokrati á sjónvarpsøkinum er ikki annað enn eitt herróp, sum teir borgarligu eru komnir við.

Hvat merkir tað í veruleikanum, at vit skulu hava frælsi og skulu til at kappast í sjónvarpinum, spyr Reidun Berg!

Reidun Berg er formaður í Ráðgevandi nevdini fyri almennum mentanarligum virkseimi undir Norðurlanda Ráðnum. Hon er norska. Hævur útbúgving sum pianistur og hevur starvast í norska útvarpinum í fleiri ár. Hon er eisini álitisfólk í fleiri norskom og eisini altjóða nevndum. Eitt nú er hon formaður í Statens Musikráð í Noregi og somuleiðis er hon limur av Statens Kulturråd. Hon hevur eisini umboðað Norðanland í tí Europeiska Musikkiráðnum.

— Ja, hvat heldur tú tað merkir?

— Eg haldi, at hetta er eitt herróp, sum er gjørt til tess at svika fólk. Eftir míni meting hevur tað púrt einki at siga.

Lat meg tosa út frá norskom viðurskiftum. Har hava vit eina sjónvarpskanal og til nýliga høvdu vit eisini eina útvarpskanal. Tosað verður so um, at sendingarnar skulu vera fjølbroyttar og innihalda tilboð til øll. Men eg stúri fyri, at tá tað eru 35 kanalar at velja imillum og ein kann siggja 35 fótóltsdystir á hesum kanalam, tá hyggur ein bert eftir fótóltsi og letur

hinar sendingarnar fara framvið. Fyri meg er tað ein illúsió at tosa um »mangfoldigheit« í sjónvarpsfjölmiðlinum.

Ein almenn ábyrgd

— Merkir tað, at tær dæmar best, at sjónvarpið t.d. er á almennum hondum?

— Ja, tað geri eg. Eg haldi vit skulu verja um mentanararv og -sið okkara — fyri at brúka tey stóru orðini — og tá talan er um t.d. sjónvarp, so haldi eg, at hetta er ein almenn uppgáva og ábyrgd.

— Nú eri eg kanska lítað